

Evaluering af projektet Billedskolen rykker ud og lukker op

Baggrund

Billedskolen rykker ud og lukker op er et tilbud, som blev til i forbindelse med den åbne skole i 2015. Det første forløb blev afviklet i 2016. Aabenraa Kommune muligheden for at udvikle et allerede eksisterende tilbud i kommunen nemlig Billedskolen på Brundlund Slot til et tilbud, der ville give nye muligheder for at have billedkunstundervisning. Billedskolens faglighed, didaktik, materialer og ambiance ville tilbyde en anderledes undervisningsform, hvor elever og lærere deltog over længere forløb.

Ambitionen med tilbuddet var at arbejde med hele klasser fra den geografisk store kommune, men også at lade børn, som normalt ikke udgør Billedskolens kernepublikum, dvs. børn fra mindre ressourcestærke hjem og børn med længere afstand til Billedskolen, møde Billedskolen. Det var for at understøtte, at flere børn med interesse og evner for billedkunst blev dygtigere inden for faget og blev ledt på vej mod mere læring og interessefællesskaber, hvor der er et overlap mellem skolen og det omkringliggende samfund.

Da projektet startede havde Billedskolen allerede erfaringer med, at elever viser nye sider af sig selv, når de er i en kreativ og kunstnerisk kontekst. Det giver mulighed for, at børnene indbyrdes roller kan redefineres, hvilket kan være med til at øge trivselen blandt børnene.

Projektet har været organiseret således, at Kultur og Fritid i Aabenraa Kommune har været projektejer og har varetaget det koordinerende arbejde. Projektet var forankret i den tværorganisatoriske Rygsækgruppe under Kultur og Fritid. Tilbuddet blev markedsført over for skolerne gennem folderen Kultur i Rygsækken, som udkommer hvert år i april. Skolerne har kunne tegne sig til forløb via "først-til-mølle-princippet", og dermed har skolerne også indvilliget i at bruge den fornødne tid på projektet fra start til slut. Detailkoordineringen for de enkelte forløb er foregået mellem den enkelte lærer og Billedskolen.

Evalueringsforløbet

Projektet har forløbet siden 2016 og er grundet corona-situationen først endeligt afsluttet i foråret 2021. Derfor er det en lang periode, der evalueres, hvilket også har bevirket, at nogle lærere både har skiftet job og er gået på pension, og derfor ikke har kunne deltage i slutevalueringen i efteråret 2021.

Undervejs i projektperioden har der været evalueringer gennem Danmarks Evalueringsinstitut (EVA). Derfor har Aabenraa Kommune også løbende evalueret på projektet sammen med Billedskolens lærer.

Aabenraa Kommune har ved slutevalueringen i efteråret 2021 gjort brug af både en fysisk samling af lærere, som har deltaget i forløbet, men også et spørgeskema, som lærerne udfyldte. Det var svært at få afsat tiden hos lærerne til at deltage i den fysiske samling grundet lejrskoler, lærere som var gået på pension eller havde fået job i andre kommuner. Derfor blev det endnu vigtigere med en skriftlig evaluering i form af spørgeskemaet, således at flere kunne deltage i evalueringen.

I alt har 18 lærere haft forløb i Billedskolen rykker ud og lukker op. Heraf er to gået på pension, og to har skiftet job, siden de har haft forløb i Billedskolen.

Evalueringsdagen blev afholdt 13. september 2021 på Brundlund Slot, hvor Billedskolen holder til, til dagligt. Her deltog repræsentanter fra Kultur og Fritid og SundSkole2025 (fortsættelsen af den åbne skole i Aabenraa Kommune) samt underviseren fra Billedskolen og nogle lærere, der har deltaget i Billedskolen rykker ud og lukker op.

Efterfølgende udsendte Kultur og Fritid et spørgeskema til lærerne for at få nogle kvalitative og kvantitative svar på, hvordan projektet har forløbet set fra lærernes perspektiv. Dette spørgeskema blev besvaret af seks lærere ud af 14 mulige. Det er ikke helt tilfredsstillende, men grundet tidsbegrænsning, har Kultur og Fritid ikke kunne blive ved med at rykke for besvarelser.

Derfor er det henholdsvis tidligere evalueringer fra EVA, den fysiske evaluering og den skriftlige evaluering, der danner grundlag for evalueringen af projektet i det følgende. Det er suppleret med Billedskolens lærers billedkunst-fagprofessionelle evaluering.

Målsætninger, succeskriterium og evaluering

Målsætning	Succeskriterium	Evaluering
Gensidig inspiration mellem skolerne og Billedskolen til at bruge hinanden mere – åbenheden går begge veje.	At 70 % af kommunens skoler i 2018 har benyttet tilbuddet om at billedskolen rykker ud og lukker p.	<p>Aabenraa Kommune har 19 folkeskoler og to friskoler, som alle har fået tilbudt forløbene i Billedskolen rykker ud og lukker op. Der har været 18 forløb fordelt på 12 skoler heraf 2 privatskoler. Alle skolerne har fået tilbudt forløbene på lige vilkår – og ingen skoler har fået afslag på forløb. Vores succeskriterium på 70 % opfyldes ikke, da projektet "kun" har været på 57,14 % af skolerne i kommunen. Dog har projektet været rundt i næsten hele kommunen (se kort på side 6). Der var desuden planlagt et forløb på Deutsche Schule Feldstett, men det måtte aflyses grundet COVID-19.</p> <p>Billedskolens lærer fortæller, at billedkunstlærerne bliver kontaktet, når der åbnes for tilmelding til Billedskolen. På den måde kommer tilbuddet også rundt til andre lærere og elever. Kontakten til lærerne bliver også brugt til at formidle andre åbne tilbud fra fx Den Børnekulturelle Rygsæk (tidligere Kultur i Rygsækken).</p> <p>Projektet har også givet udveksling af faglighed/faglige samtaler vedrørende faget billedkunst - også lavpraktiske fif. Samtidig er det Billedskolens lærers vurdering, at projektet har medvirket, at både hun og lærerne er blevet opkvalificeret fagligt undervejs i forløbet. Dertil tilføjer Billedskolens lærer også, at det er nok lettere at deltage i dette forløb end at tage en ekstern faglig videreuddannelse for lærerne, da der i projektet lå midler til forløbet inklusiv materialer og fagpersonale.</p> <p>Billedskolens lærer hører, at lærerne på skolerne ikke har et stort økonomisk råderum, og derfor er det vigtigt at have forløb som disse, hvor materialer ikke er en udfordring.</p>

Målsætning	Succeskriterium	Evaluering
		<p>Gennem udstillinger på skolerne af billedkunstprodukterne, som mange af lærerne har praktiseret enten sammen med både børnene og billedskolens kunstner/lærer eller på egen hånd, er ideer, billedkunstneriske greb og materialevalg blevet udbredt til hele skolen. Billedskolelæreren indtryk er, at lærernes begejstring har virket smittende på kollegerne, der har taget godt imod udstillingerne.</p> <p>Foruden ovenstående har Billedskolens lærer fået indblik i skolernes dagligdag og virkelighed ved at være der, også på lærerværelset med øvrige lærere, og det er med til at opkvalificere forberedelse af forløb.</p>
<p>Netværk/fagklynge med undervisere i Billedkunstlærere på tværs af skolerne, som ser billedskolen som sparringspartner og resurse i deres undervisning.</p>	<p>At der ved udgangen af 2018 er etableret en fagklynge, der erfaringsudveksler omkring didaktik, metoder og brugen af billedkunst i tværfagligsammenhæng.</p>	<p>Som beskrevet i evalueringen ovenfor bruger Billedskolens lærer kontakten til lærerne fra forløbet til at fortælle om tilbud. Billedskolen har derfor fået et netværk, som de bruger. Dog er netværket ifølge Billedskolens lærer levende og ikke noget, der kan fastopbygges, men må hele tiden fornyes, fordi lærere skifter jobs, går på pension, osv.</p> <p>Der er ikke oprettet en fagklynge for billedkunstlærere, men der er ifølge lærerne, som deltog i spørgeskemaundersøgelsen et ønske om, at det oprettes. De anbefaler det, fordi de ser mulighed for kompetenceudvikling, styrkelse af faget samt at understøtte inklusion i almenområdet. Den fulde besvarelse på spørgsmålet "Hvorfor vil du anbefale et PLF for billedkunst i Aabenraa Kommune?" kan ses under afsnittet "Yderligere evalueringer".</p>
<p>Afprøve modellen med at rykke ud lokalt, med henblik på lignende organisering af forløb inden for andre kreative fag så som musik, foreningstilbud (f.eks. amatørteater), Biblioteksforløb i Rygsækgruppens regi, og til inspiration i andre kommuner.</p>	<p>At der er etableret mindst to tilbud efter samme model i 2018 inden for det kulturelle felt. At modellen udvikler sig dynamisk i forhold til erfaringerne en på lokalt og nationalt plan.</p>	<p>Der er oprettet et lignende tilbud inden for idræt, mens der arbejdes på det samme med musik. Derudover har Aabenraa Kommune indgået en aftale med Opgang2 omkring deres teaterprojekt AndreHorisonter, som afprøver modellen, hvor lærere med drama-interesse samarbejder med en professionel teatergruppe gennem teater og workshops. Som følge af SundSkole2020 er der lavet et netværk for idrætsundervisere.</p>
<p>Kvalitetsmæssigt løft af forløbene via møder mellem lærere og Billedskolen samt evalueringsworkshop i 2017 med inddragelse af såvel kunstner- som lærerfagligheder.</p>	<p>At kvalitetsløftet afspejles af såvel den lokale som den nationale evaluering.</p>	<p>Der har løbende været, dynamisk udveksling mellem billedskolen og lærerne og mange samtaler undervejs om det faglige indhold og børnenes modtagelse af opgaverne. Skolerne, lærerne, børnene, de fysiske forhold på skolerne og organiseringen af undervisningen er forskellig på de enkelte skoler og derfor har det hvert sted været nødvendigt at tilrettelægge forløbet til den enkelte skole og/eller klasse.</p> <p>Smidighed og tilpasningsevne til virkeligheden har derfor været afgørende for at kunne skræddersy succesfulde forløb. Bl.a. er skemaet, lærerens antal lektioner med klassen og</p>

Målsætning	Succeskriterium	Evaluering
		<p>muligheden for at bytte med kolleger uden at det bliver for bøvlet forskellig, bl.a. når de skulle besøge billedskolen på Kunstmuseet Brundlund Slot.</p> <p>Den dynamiske løbende evaluering har bl.a. ført til en justering af grundmodellen med de 6x2 timer, hvor de 2 lektioner udgør et besøg på museet. Andre muligheder som 4x3, 3x4 timer har været praktiseret for at imødekomme den praktiske virkelighed.</p> <p>Evalueringen af projektet som helhed løftes i den kommende byrådsperiode, med henblik på evt. udvikling eller fastholdelse.</p> <p>Billedskolelæreren fortæller, at der har været udtrykt megen spontan glæde, engagement og begejstring både fra elever, læreres og lederes side, ligesom mange lærere har delt oplevelserne med forældrene, og inviteret til udstilling af børnenes resultater i forbindelser med forældremøder.</p> <p>Lærerne fortæller i spørgeskemabesvarelsen også, at de oplevede, at forløbene var godt tilrettelagt, og de vil anbefale et lignende forløb til skolen i fremtiden.</p>
<p>Øget kvalitet og perspektiv i forløbene, i kraft af den kontekst som den nationale indsats giver.</p>	<p>At såvel Billedskole, som Rygsækgruppe og de deltagende lærere svarer bekræftende på, at de oplever at projektet indgår positivt i realiseringen af den åbne skole på overordnet niveau.</p>	<p>På et af de nationale møder blev der vist en powerpoint fra de dengang gennemførte forløb, og billedskolelæreren fortalte, at forløbene var meget populære hos skoleledere, lærere og elever. Det skyldtes dels det faglige indhold, elevernes og lærernes begejstring, men også den samlede pakke til skolerne, som var: gratis ekstern kunsthaglig inspirator, tilrettelægger og sparringsperson og gratis materialer af kvalitet (der kunne inden for rimelighedens grænser købes det, der skulle bruges). Smidighed i forhold til skolernes virkelighed. Et gratis besøg ud af skolen på billedskolen og museet.</p> <p>Der blev gjort gældende fra billedskolens side, at det er fint at skabe disse muligheder på forsøgsbasis, men billedskolens repræsentant gjorde det også gældende, at perspektivet blev meningsløst, hvis en succesfuld strategi ikke kunne fortsætte ud over forsøgsperioden, f.eks. fordi det økonomiske grundlag ikke mere var til stede.</p> <p>Aabenraa Kommune er en landdistrikt-kommune, og landsbyskolernes elever har ikke gennem skolen den samme lette adgang til landets og den lokale kulturarv, som byskoler har. Selv om der er busser, er det ikke alle steder, at den offentlige transport virker hensigtsmæssigt i forhold til museumsbesøg og "kulturarven" virker langt væk.</p> <p>Der bliver også et nationalt spørgsmål om alle børn i Danmark har lige adgang til kulturarv/kultur i bred forstand, nationalt set og om landdistrikt-kommuner bør forsynes med en ekstra bid af kagen for at kunne imødekomme den lige adgang til kultur/kulturarv – herunder også kunstneriske processer, som fx Billedskolen tilbyder.</p>

Målsætning	Succeskriterium	Evaluering
<p>Bringe flere elever med interesse og talent for det billedkunstneriske felt i kontakt med Billedskolen med henblik på at udvide fødekæden inden for billedkunst og de kreative/kunstneriske uddannelser på længere sigt.</p>	<p>At billedskolen får elever fra mindst 50 % af kommunens skoler. At der etableres en talentspotterkæde mellem skole og billedskole, med henblik på at opfylde at opfylde den åbne skoles ambition om at udfordre alle elever til at blive så dygtige de kan.</p>	<p>Billedskolen rykker ud og lukker op har været en af årsagerne/kilderne til, at Billedskolen på Kunstmuseet Brundlund Slot (Museum Sønderjylland) efterhånden er blevet mere kendt og flere forældre selv henvender sig, fordi de har hørt om Billedskolen, eller fordi en lærer nu kender den og henviser til den.</p> <p>Billedskolen har i perioder fået venteliste og har måttet skabe et lille korps af kompetente frivillige hjælpere for at kunne håndtere varierede holdstørrelser og for at kunne rumme børn med forskellige forudsætninger, herunder børn med diagnoser.</p> <p>Flere gamle elever beholder faget som en meget livsvigtig hobby eller bruger deres erfaringer fra Billedskolen indirekte/direkte i en kunstnerisk betonet uddannelse som arkitektstudiet/ingeniørstudiet. Andre drager på anden vis nytte af de indhentede erfaringer i deres uddannelsesforløb og fag. Nogle elever oplever succes med deres færdigheder, når de løser projektopgaver i skolen og på uddannelsen, hvor der er koblet en kreativ del på opgaven. Nogle elever har valgt at deltage på Billedkunstnerisk Grundkursus et helt år i Sønderborg. Andre igen af de nuværende elever drømmer direkte om en uddannelse på f.eks. Designskolen Kolding, som Billedskolen har besøgt på studieture.</p> <p>En nuværende assistent på Billedskolen arbejder pt. direkte på et kunstnerisk karriereforløb.</p> <p>Grundet GDPR-reglerne kan Kultur og Fritid ikke få oplyst, hvordan eleverne i Billedskolen er fordelt geografisk.</p> <p>Lærerne fortæller i spørgeskemaet, at de opfordrer eleverne til at gå på Billedskolen, men der er nogle praktiske udfordringer i hverdagen, der gør, at det er svært for nogle elever at deltage i Billedskolens tilbud.</p>
<p>Afprøve om en øget søgning til billedskolen og dermed øget dækningsgrad, på sigt giver forudsætninger for at tilknytning af flere lærekræfter.</p>	<p>At skolerne i kommunen samlet set efterspørger så mange ydelser fra billedskolen og bidrager til elevrekrutteringen til Billedskolen i et omfang der muliggør tilknytning af flere lærekræfter.</p>	<p>Billedskolens lærer fortæller, at holdene er blevet større, og der derfor er et behov for flere kræfter i Billedskolen. Lige nu får læreren hjælp af frivillige, herunder pensionerede billedkunstlærere.</p> <p>Lærerne fortæller, at de gerne vil anbefale et lignende forløb til deres skole i fremtiden. De fleste dog hvis det er gratis. Enkelte vil også anbefale det uanset om det er gratis eller ej. Det vil de, fordi de mener, at det er godt at komme ud og få en anden oplevelse og en anderledes undervisning end den, som de får på skolerne. Derudover mener lærerne også, at forløbet tilfører både klasserne og lærerne nogle gode ting i form af inspiration og nye metoder.</p>

Målsætning	Succeskriterium	Evaluering
Understøtte Aabenraa Kommunes samlede strategi Sund Væksts fokusområde: Vi skaber sundhed og læring, og dermed Kommunes samlede Kultur- og Fritidspolitik	At udsagn fra kommunens imageundersøgelse bekræfter indfrielsen af ovenstående mål ved at kommunen får en klarere profil inden for læring og kulturtilbud.	Aabenraa Kommune har i denne byrådsperiode fravalgt at gennemføre en Imageundersøgelse. Vi vil søge at få valideret om ambitionerne er mødt i forbindelse med opfølgning på kommunes bosætningsstrategi Vi kan dog konstatere, at der er en øget søgning til billedskolen, og at kulturtilbud bruges i markedsføringen og branding af kommunen.

Kort over steder Billedskolen rykkede ud og lukkede op

Kort over Aabenraa Kommune. Prikkerne angiver hvor Billedskolen rykker ud og lukker op har haft forløb. Nummeret ved de blå prikker uddybes herunder.

1. Bolderslev Skole – landsbyskole 1 forløb
2. Hellevad Skole – landsbyskole 3 forløb (dårlig busforbindelse til Aabenraa)
3. Løjt Kirkeby Skole – landsbyskole 2 forløb
4. Høje Kolstrup Skole – landsby/opland til Aabenraa – 2 forløb (mange indvandrere)
5. Aabenraa Friskole – byskole- 2 forløb
6. Kongehøjskolen – byskole – almindelig folkeskole -1 forløb

7. Fjordskolen – udkanten af Aabenraa på den gamle adresse (nu Kruså) autismeklasse – specialundervisning- 1 forløb
8. Stubbæk Skole - landsbyskole – 1 forløb
9. Varnæs -Skole – landsbyskole - 1 forløb
10. Felsted Skole – landsbyskole – 1 forløb
11. Grænseegnens Friskole, Holbøl – 1 forløb
12. Lyreskovskolen, Kruså – 2 forløb

I alt 18 forløb.

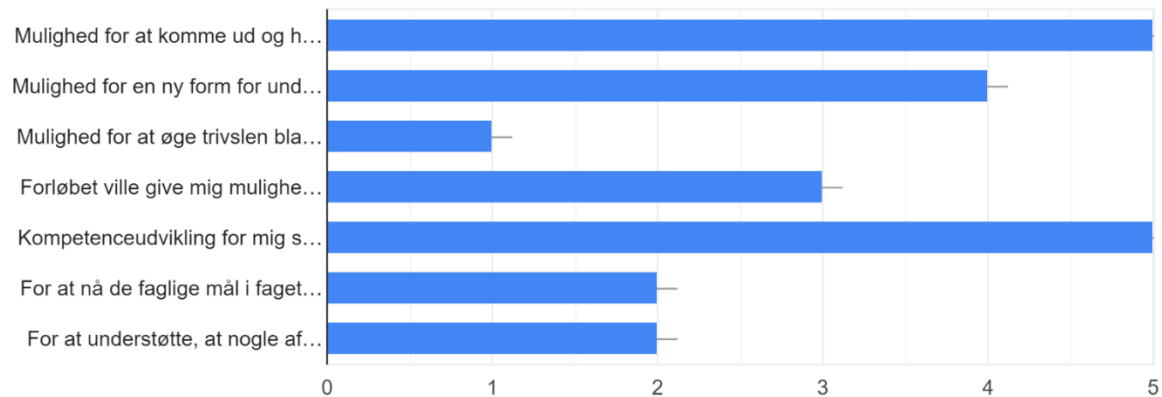
Yderligere evalueringer

Spørgeskemaresultater

Adspurgte hvorfor lærerne/skolerne meldte sig til forløbet "Billedskolen rykker ud og lukker op", svarer lærerne:

Hvorfor meldte du/din skole sig til forløbet "Billedskolen rykker ud og lukker op"? Sæt gerne flere krydser.

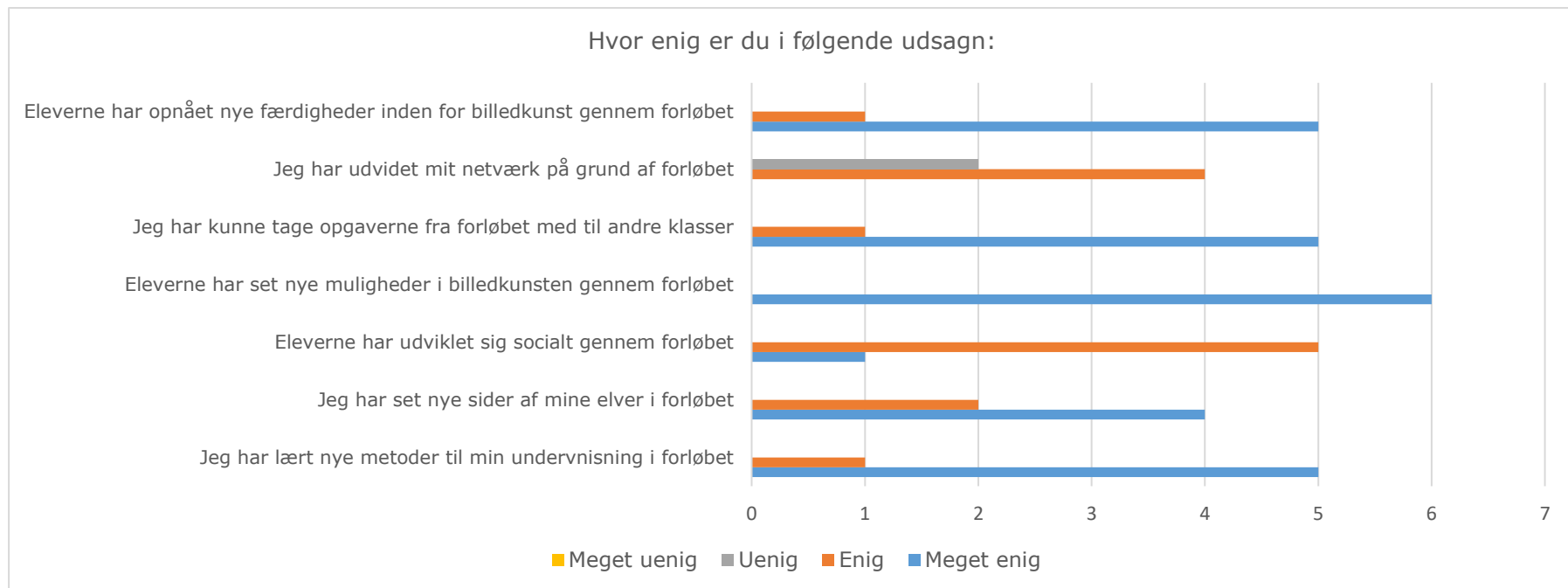
6 svar

Her ser vi, at de fleste har set mulighed for at komme ud og have anderledes undervisning og for at opnå kompetenceudvikling for lærerne. Desuden har forløbet været en ny form for undervisning for de fleste. Mens faglige mål, elevernes trivsel og kendskab til eleverne også er brugt som argumenter, men ikke i lige så høj grad, som de først nævnte.

Lærerne har i spørgeskemaet fortalt, at de har fået ny inspiration til deres undervisning. Derudover har de fået en fælles oplevelse med deres elever, hvilket også vægtes højt. Derudover fortæller enkelte også om, at de som fagpersoner har fået nye ideer og ny næring til deres undervisning. Den samlede opfattelse blandt lærerne er, at forløbet og aktiviteterne har været godt tilrettelagt og inspirerende.

Lærerne er blevet spurgt, hvor enig de var i en række udsagn i forhold til Billedskolen rykker ud og lukker op.

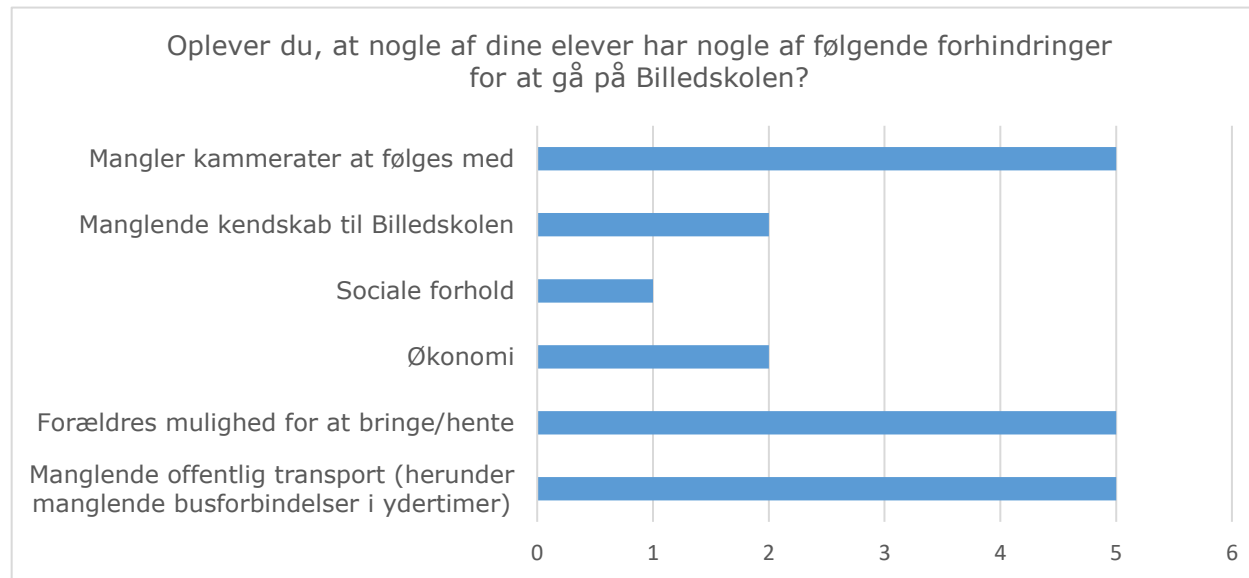

Overordnet set kan vi se, at lærerne har været positive omkring deltagelsen i Billedskolen rykker ud og lukker op. Derudover fortæller besvarelsen ovenfor, men også fortællinger fra spørgeskemaet, at lærerne har set nogle nye sider af deres elever i forløbet. 4 ud af 6 besvarelser svarer, at de har oplevet nye sociale dynamikker i klassen, som har deltaget i forløbet. Det uddybes med, at der har været børn, som normalt ikke arbejdede sammen, som pludseligt gjorde det i forløbet, og fortællinger om tilbageholdende elever, som blomstrede under forløbet.

De fleste lærere har brugt opgaverne og deres viden fra forløbet til undervisning i andre klasser efter endt forløb. Samtidig har de også delt deres nye viden med kollegaer.

Lærerne har opfordret elever til at gå på Billedskolen efter forløbet, dog er der en del udfordringer for flere elever. Fordi Aabenraa Kommune er stor geografisk, kan det være svært for eleverne at komme frem og tilbage mellem deres bopæl og Billedskolen, som er lokaliseret i Aabenraa by. Derudover peger nogle lærere også på, at der er mange andre tilbud, og eleverne ikke har tid til det hele.

Direkte adspurgt om forhindringer, som de ser for deres elever svarer lærerne således:

Kompetenceudvikling

Lærerne fortalte på den fysiske evalueringdag, der blev afholdt på Brundlund Slot, at de har fået helt konkrete idéer til undervisningen, fokus på betydning af de særlige materialer, suget til sig fra rundvisningerne f.eks. om Franciska Clausen som kunstner: konstruktivisme og abstraktion går fra luftige begreber til noget meget konkret.

Lærerne fortalte endvidere, at Billedskolen åbner op for noget andet end det, som de kan i skolen, men at de også blev bekræftet i deres egen faglighed gennem forløbene.

Lærerne gav udtryk for, at der i de æstetiske læreprocesser er anden type læring på spil end i skolen. Derfor giver Billedskolen og forløbet en anden type dannelse til eleverne. Metoderne fra forløbet kan bruges i andre fag, men det skal gøres med respekt for billedkunstfagets metoder, virkemidler og teknikker, som der skal være tid til. Desuden mener lærerne, at den professionelle kunstner, som er Billedskolens lærer, topper fagligheden og understøtter respekten om og prioriteringen af billedkunstfaget.

Nye sider/roller → Trivsel?

Lærerne har set eleverne opnå at komme i flow, få en sanselig oplevelse/træde ind i en sanseverden, hvor de overrasker sig selv og blive bragt fra et uddannelses- til et dannelses-mode, hvor især kunst kan sætte tanker i gang.

Lærerne har oplevet, at det at få en gæsteunderviser i form af en respekteret fagperson har givet eleverne en oplevelse af, at verden er blevet større. Derudover er lærerne overbevist om, at forløbene har øget trivslen i klasserne, både fordi forløbet har været anderledes, men også fordi billedskolelærerens tilstedeværelse har gjort det muligt for lærerne selv at have mulighed/tid/rum til at udfolde trivselsarbejdet. Samtidig har lærerne set elever yde bedre end de har været vant til på grund af de kunstfaglige og metodiske stramme oplæg – og det har været en øjenåbner for nogle lærere.

Billedskolens erfaring er, at elever med lav faglig status og en selvkritisk tilgang oplever at blive fremhævet og kommer til et punkt, hvor de selv tør sige/erkende, at de er gode – og det giver stolthed og selvtillid.

Barrierer for deltagelse i Billedskolen?

Billedskolen er fyldt op lige nu, og det betyder venteliste med mindre tilbuddet udvides. Billedskolen har nogle styrker, som gør, at de kan rumme meget forskellige børn i et almenfællesskab, derfor vil det ud fra det strategiske perspektiv give mening at give flere børn mulighed for at være med.

Brobygning mellem skolerne og Billedskolen kræver prioritering fra skolen både i form af deltagelse i forløb, men også ved at lave udstillinger, hvor man viser, hvad eleverne har lavet.

Lærerne oplever, at eleverne går til de samme ting, fordi "man går til det, ens venner går til". Derudover tror lærerne, at Billedskolen mangler synlighed og måske skal markedsføres på en anden måde f.eks. via opslag på AULA. Desuden mener lærerne, at billedkunst for mange børn og forældre er noget "fremmed/mærkelig/tosset", så der ligger en generel dannelses-mulighed ved at introducere billedkunsten til/via børnene.

Lærerne påpeger, at der er nogle udfordringer i forhold til deltagelsen på Billedskolen for mange elever. Især afstanden og muligheden for at komme frem spiller en vigtig rolle her. Derudover er der nogle sociale og kulturelle ting, som kan være en udfordring for nogle elever.